

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

ПРОГРАМА

**НА ПРЕБРОЯВАНЕТО НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ
СТОПАНСТВА ПРЕЗ 2020 ГОДИНА**

София, юли 2019 година

Съдържание

1.	Въведение.....	3
2.	История и традиции при преброяванията на земеделските стопанства	4
3.	Нормативна уредба	5
4.	Провеждане на преброяването на земеделските стопанства	7
4.1.	Подготовка на преброяването	7
4.1.1.	Изготвяне на списък на земеделските стопанства за преброяване	7
4.1.2.	Разработване на статистическия инструментариум	8
□	Обект на наблюдение.....	8
□	Статистически въпросник и изследвани променливи	10
□	Методологически документи	12
4.1.3.	Референтни периоди	12
4.1.4.	Подготовка и провеждане на пробното преброяване	13
4.1.5.	Райониране на населените места	13
4.1.6.	Обучение на участниците в преброяването.....	13
4.1.7.	Информационна кампания	14
4.2.	Провеждане на преброяването на земеделските стопанства	15
4.3.	Въвеждане и обработка на събраната информация	17
4.4.	Разпространение и публикуване на резултатите.....	18
4.5.	Предаване на данни на Евростат и изготвяне на доклад за качеството.....	18
5.	Органи на преброяването на земеделските стопанства през 2020 година	18
5.1.	Органът на статистиката в Министерството на земеделието, храните и горите .	19
5.2.	Областните дирекции „Земеделие“	19
5.3.	Централна комисия по преброяването	20
5.4.	Областни комисии по преброяването	20
6.	Финансиране на преброяването	20

1. Въведение¹

Преброяването на земеделските стопанства е изчерпателно статистическо изследване, което се провежда на територията на цялата страна и обхваща всички земеделски стопанства, отговарящи на определени критерии. При провеждане на изследването се установява структурата на земеделските стопанства в страната, осигуряват се статистически данни, съпоставими за всички държави членки на Европейския съюз. Информацията е необходима за развитието на общата селскостопанска политика на Общността, като за целта се използват стандартни класификации и общи определения за характеристиките, включени в изследванията. Изследване на земеделските производствени методи и използването на ресурсите в стопанствата предоставя ценна информация за състоянието и въздействието на земеделието върху околната среда.

Основната цел на преброяването е да бъде осигурена интегрирана статистика за структурата на земеделските стопанства през 2020 година в България, както и за производствените методи, за мерките за развитие на селските райони и за агроекологичните показатели.

Конкретните цели при провеждане на преброяването през 2020 година, определени в българското и европейското законодателство, са следните:

- осигуряване на хармонизирана, сравнима и съгласувана статистика при ползване на стандартни класификации и общи определения на изследваните променливи за всички държави членки на Европейския съюз;
- осигуряване на актуални данни за усъвършенстване на държавната политика в областта на земеделието и на допълнителна статистическа информация за разработването на политиката в областта на агроекологията;
- актуализиране на статистическия регистър на земеделските стопанства с необходимата информация като база за изготвяне на официална статистика;
- ползване на данни от административни източници;
- въвеждане на идентификатор на земеделското стопанство при включване в статистическия регистър на земеделските стопанства.
- използване на ГИС технологии за геолокация на стопанствата, контрол на данните, подобряване на работата на участниците в преброяването.
- осигуряване на изчерпателна, надеждна, актуална и съпоставима информация на ниски географски нива – общини, области, райони и на национално ниво;

Селскостопанската статистика е най-старата статистика на ЕС, която продължава да бъде изготвяна от държавите членки, а голяма част от нея се предоставя съгласно правни задължения.

Земеделието произвежда близо 100% от храната, която консумираме, а селското стопанство обхваща 47% от територията на ЕС, като през последните години почти 40% от бюджета на ЕС е за селско стопанство. Това е единствената политика почти изцяло финансирана от ЕС и разходите на ЕС заместват до голяма степен националните разходи. Оценявайки огромното значение на земеделието и размерът на вложените средства,

¹ Ползвани са материали от Евростат.

данъкоплатците от ЕС трябва да имат гаранция, че тази политика се основава на надеждни/обективни факти и цифри.

Данните от преброяването на земеделските стопанства представляват една обобщена информационна цифрова рамка за развитието на земеделието в отделните страни на ЕС. Статистическата информация е важна, за да се направи сравнителен анализ на тенденциите в развитието на селскостопанското производство, като се оценят секторите, които се развиват успешно и кои сектори ще се нуждаят от подкрепа. Сравнителните характеристики ще покажат как европейското и национално финансиране влияят върху земеделието. Получените данни ще дадат възможност за планиране на европейския финансов ресурс, който чрез новата Програма за развитие на селските райони, директните плащания и пазарната подкрепа, са определени като икономическите лостове, които са в пряка подкрепа на земеделските стопани в Европа.

От 2001 година статистиката на земеделието в България се разработва, изготвя и разпространява от Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ) чрез отдел „Агростатистика“, като официален орган на статистиката, и от Националния статистически институт (НСИ). Работата на двете институции е разпределена в съответствие с подписания Меморандум за разбирателство, като МЗХГ отговаря за следните теми – структура на земеделските стопанства, производство на селскостопански продукти (площи, производство и средни добиви и брой на селскостопанските животни и животинската продукция), използване на територията и земното покритие (заетост и използване на земята), статистика на агро-екологичните показатели, както и за системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) – система за събиране на счетоводна информация за доходите и икономическата дейност на земеделските стопанства. НСИ отговаря за селскостопанските цени и индекси и икономическите сметки в селското стопанство.

Министерството на земеделието е организирано провеждането на предходните преброявания през 2003 и през 2010 година, както и на извадковите изследвания на структурата на земеделските стопанства през 2005, 2007, 2013 и 2016 година. Областните дирекции „Земеделие“ в 28^{-те} административни области са структурите по места, които организират и извършват всички дейности по провеждане на статистическите изследвания, включително и организиране на събирането на данните на терен.

Органът на статистиката в Министерството на земеделието, храните и горите, съгласно чл. 10, т. 2 от Закона, разработва Програма на преброяването на земеделските стопанства през 2020 година, в съответствие с българското законодателство и правото на Европейския съюз, и подготвя и съгласува инструментариума по преброяването с Националния статистически институт.

2. История и традиции при преброяванията на земеделските стопанства

През последните десетилетия преброявания на земеделските стопанства се провеждат в целия свят регулярно през 10 години по препоръка на Организацията на ООН за прехрана и земеделие (ФАО). ФАО разработва Световна програма за преброяване в селското стопанство, която е десетата поред програма за осигуряване на информация, и насоки за провеждане на селскостопанското преброяване в периода от 2016 до 2025 година. По този начин се осигурява хармонизация и международна съпоставимост на резултатите от преброяването като база за сравнение с показателите на другите страни.

Изследвания на структурата на земеделските стопанства (FSS – Farm Structure Survey или структурна анкета) се провеждат в ЕС от 1966 година като база за сравнение и основа (по-специално за създаването на извадки) за останалите статистически данни в земеделието. На кръглите години се провеждат като преброяване, а през 2 или 3 година – като извадкови анкети. Тези изследвания са единственият статистически източник, обхващащ земеделските стопанства, който служи като опорна точка за всички земеделски статистически данни. Структурните данни се оценяват високо от изготвящите земеделските политики и са ключов източник за проектирането, изпълнението, мониторинга и оценката на общата селскостопанска политика и други политики на ЕС.

Събраната информация чрез структурната анкета обхваща използването на земята, броя на животните, развитието на селските райони, управлението на стопанството и работната ръка (вкл. възрастта, пола и връзката със стопанина). Данните могат да бъдат обобщени на различни географски нива (държави, региони, на областно ниво), както и да се групират по тип земеделие, по клас икономически размер, статут на стопанството и други.

Преброяването през 2000 година обхваща държавите членки на ЕС-15, Латвия, Унгария, Словения, Словакия и Норвегия, а преброяването през 2010 година обхваща държавите членки на ЕС-27, Хърватия, Исландия, Норвегия, Швейцария, Черна гора и Сърбия. През 2010 година беше проведено специално проучване – изследване на земеделските производствени методи, осъществено заедно с преброяването през 2010 година в някои страни. В други страни изследването беше проведено като извадково изследване и данните бяха свързани с данните от преброяването на ниво на отделното стопанство, за да се даде възможност за кръстосано сравнение на събраните променливи за производствените методи, и променливите, събрани по време на преброяването.

В България първото преброяване по правилата на ЕС беше проведено през 2003 година след проведен тест за приложимост през 2000 година. Извадкови анкети са проведени през 2005 и 2007 година преди преброяването през 2010 година. Следват още две извадкови структурни анкети през 2013 и 2016 година.

Статистическа информация по съпоставими с тези на останалите държави членки на Европейския съюз показатели и отговаряща на изискванията за високо качество е необходима за управление на земеделската политика на България, на Министерството на земеделието, храните и горите и за реализирането на общата селскостопанска политика в Общността.

3. Нормативна уредба

Преброяването на земеделските стопанства през 2020 година ще се проведе в съответствие с европейското и българското законодателство – Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета относно интегрирана статистика за земеделските стопанства и Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1874 на Комисията относно данните, които следва да се предоставят за 2020 година, и Закона за преброяване на земеделските стопанства в Република България през 2020 година (ДВ, бр. 22 от 15.03.2019 година).

Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета е рамков регламент относно интегрирана статистика на земеделски стопанства и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1166/2008 и № 1337/2011, който цели по-съгласувана, гъвкава и взаимосвързана система за статистиката на земеделските стопанства и създаването на законодателна рамка за програмата от проучвания на земеделските стопанства, като се

започне с преброяването през 2020 година. Този регламент гарантира продължаване на поредицата от европейски изследвания на структурата на земеделските стопанства и по този начин осигурява последователни времеви поредици и същевременно удовлетворява новопоявяващите се потребности от данни на равнището на земеделското стопанство. С този нормативен акт се създава обща рамка за процеса на събиране, обработка и разпространение на статистически данни в селското стопанство и това се очаква да направи дейностите по-ефикасни (разходи/ползи) и ефективни, както и да се подобри качеството.

С регламента се определят рамките на финансово подпомагане на държавите членки, във връзка със спазването на изискванията по отношение на данните и разработването на методологии, които имат за цел повишаване на качеството и/или намаляване на разходите, както и намаляване на административната тежест, свързана със събирането и изготвянето на интегрирана статистика за земеделските стопанства.

В приложенията на Регламент (ЕС) 2018/1091 се съдържа подробна информация относно коефициентите за животински единици, списъка с физически прагове, списъка с променливите за основните структурни данни, променливите, които следва да се обхванат в модулите, и изискванията, свързани с точността.

Дейността по преброяване на земеделските стопанства в страната започна с разработване на законопроект за преброяването през месец август 2018 година непосредствено след публикуване на Регламент (ЕС) 2018/1091. Създадената работна група с участие на представители на заинтересованите ведомства – Националният статистически институт, Българската агенция по безопасност на храните, Държавен фонд „Земеделие“ и Изпълнителната агенция по лозата и виното изпълни необходимите предварителни дейности – оценка на въздействието, обществено обсъждане на подготовения от работната група законопроект, одобряване от Министерския съвет. Законът за преброяване на земеделските стопанства в Република България през 2020 година е приет от Народното събрание и е публикуван в Държавен вестник, бр. 22 от 15 март 2019 година, като с този нормативен акт са регламентирани дейностите по подготовката, провеждането, обработката на данните и разпространение на резултатите.

В Закона са регламентирани целите, редът и начинът за подготовка и провеждане на преброяването; критериите, на които трябва да отговарят земеделските стопанства; задълженията на участниците в преброяването; поверителността на данните и опазване на тайната; променливите, за които ще бъде събрана статистическа информация. Подробно са разписани обектът и обхватът на преброяването, както и дейностите, които трябва да бъдат изпълнени. Предвижда се преброяването да започне в 8 часа на 1 септември 2020 година с електронно преброяване до 18 септември 2020 г., и да продължи до 18 декември 2020 година с помощта на анкетьори, които ще събират информацията на хартиен носител или ще я въвеждат чрез електронно устройство в софтуерно приложение към информационната система за агростатистика, което ще бъде специално разработено за преброяването.

Другите закони, които трябва да бъдат приложени при подготовката и провеждането на преброяването са Законът за статистиката, Законът за защита на личните данни и Законът за електронното управление.

При провеждане на преброяването на земеделските стопанства ще бъдат спазвани принципите на Кодекса на европейската статистическа практика – професионална независимост; мандат за събиране на данни и достъп до данни; ангажимент за осигуряване на качеството, статистическа поверителност и защита на данните, безпристрастност и обективност.

4. Провеждане на преброяването на земеделските стопанства

Преброяването на земеделските стопанства ще бъде организирано и проведено на четири взаимно свързани етапа с еднаква важност:

1. Подготовка;
2. Анкетиране;
3. Обработка, контрол и валидиране на данните;
4. Разпространение на резултатите от преброяването.

Подготовката, организацията и изпълнението на дейностите за цялостния процес по преброяването се извършват от Министерството на земеделието, храните и горите. Регионалните структури на министерството – 28 областни дирекции „Земеделие“ (ОДЗ) са основните изпълнители при работата на терен за събиране и контролиране на сведения от земеделските стопани.

4.1. Подготовка на преброяването

В подготовката на преброяването се включват съставянето на списък на земеделските стопанства за анкетиране, разработване на статистическия инструментариум, организиране и провеждане на обучения на участниците в преброяването, отпечатване на материали, провеждане на пробно преброяване, информационна кампания.

4.1.1. Изготвяне на списък на земеделските стопанства за преброяване

С цел получаване на информация за променливите от приложение I и II на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1874 и от Закона за преброяване на земеделските стопанства през 2020 година, България ще проведе изчерпателно изследване на земеделските стопанства, отговарящи на критериите за националния праг.

За променливите, свързани с мерките за развитие на селските райони, ще бъдат използвани административни данни от Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция (ДФЗ – РА), а за ползваната земеделска техника ще бъде включен Регистърът на земеделската техника, поддържан от МЗХГ. Данните от наличните административни регистри ще бъдат ползвани за съставяне на списъка от земеделски стопанства за анкетиране. Земеделските стопани ще имат възможност да допълнят или коригират данните си, предоставени от административните регистри. Административната информация ще бъде ползвана за последващ контрол и оценка на качеството на данните в регистрите за бъдещото им използване за статистически цели.

Рамката за преброяването е актуализиран списък на земеделските стопанства в България, установени по време на преброяването през 2010 г., допълнен с информация от няколко източника, които съдържат данни за земеделските стопанства, както следва:

- Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК);
- Системата за идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти на БАБХ (ВетИС);
- Регистърът на статистическите единици, поддържан от НСИ;
- Регистърът на земеделските стопани по Наредба № 3/1999 година;

- Лозарският регистър;
- Регистърът за биологичното земеделие;
- административни източници, свързани с конкретни мерки от Програмата за развитие на селските райони.

Обработката на списъка е предизвикателство за всяко преброяване поради все още съществуващите в България затруднения от техническо естество, тъй като отделните регистри не са унифицирани. Липсата на пълен административен регистър на всички земеделски стопанства води до генерирането на голям брой стопанства в предварителния списък. Това създава трудности при сравняване и елиминиране на повторенията, дължащо се на различно изписване на имената и адресите, както и на промяната на статута на земеделските стопанства през годините – от физически на юридически лица и обратно, промяна на имената на стопанствата при прехвърляне на собствеността между членове на фамилията. Сериозен проблем за някои от регистрите е натрупване на много на брой записи чрез включване на нови стопанства без своевременно премахване на прекратилите дейност стопанства.

Работата по проверка и изчистване на списъците ще бъде извършена от експерти от областните дирекции „Земеделие“, общинските служби по земеделие и областните дирекции по безопасност на храните със съдействието на местната власт. Предвидена е проверка на първоначалния списък, като при необходимост ще бъде направен обход на място на някои стопанства за изясняване на тяхната активност и размер чрез използване на въпросник филтър. Окончателният списък ще бъде разпределен в ОДЗ по преброителни участъци и контролни райони и ще бъде предоставен на анкетьорите и контрольорите преди събиране и контрол на данните по време на преброяването.

4.1.2. Разработване на статистическия инструментариум

Методологията на преброяването на земеделските стопанства е в основата на успешното провеждане на статистическото изследване. Включват се основните понятия, класификации и номенклатури, програмата и сроковете за провеждане на всеки етап от изследването, както и заданието за програмно осигуряване на процесите.

• Обект на наблюдение

Статистическата единица или обектът на наблюдение при провеждане на преброяването е земеделското стопанство. Определението за земеделско стопанство в България на практика не е променяно от 2003 година, което позволява много добра сравнимост и съпоставимост на данните от проведените извадкови и изчерпателни статистически изследвания на структурата на земеделските стопанства.

„*Земеделско стопанство*“ е отделна единица както в технически, така и в икономически аспект, която има единно управление и която извършва, като своя основна или второстепенна дейност, икономически дейности в областта на селското стопанство в съответствие с Регламент (ЕО) № 1893/2006, които спадат към групи: А.01.1, А.01.2, А.01.3, А.01.4 (по отношение на дейностите от клас А.01.49 са включени само дейностите „отглеждане и развъждане на полуопитомени или други живи животни“ и „пчеларство и производство на мед и пчелен восък“), А.01.5 и А.01.6 („поддържането на земеделската земя в добро земеделско и екологично състояние“), в рамките на икономическата територия на Съюза.

В Закона за преброяване на земеделските стопанства през 2020 година са определени прагове за земеделско стопанство, с които да се гарантира изпълнението на

изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1091 за обхват от 98% от общата използвана земеделска площ (ИЗП) (с изключение на семейните градини) и 98% от животинските единици в страната.

Националните критерии за земеделско стопанство при провеждането на преброяването през 2020 година са, както следва:

Обработват (стопанисват) най-малко:

- а) 0.5 ха (5 декара) използвана земеделска площ;
- б) 0.1 ха (1 декар) картофи;
- в) 0.1 ха (1 декар) трайни насаждения (чиста култура);
- г) 0.1 ха (1 декар) пресни зеленчуци, картофи, дини, пъпеши и ягоди;
- д) 0.5 ха (5 декара) постоянно затревени площи;
- ж) 0.3 хектара общо овощни, ягодоплодни, черупкови и други трайни насаждения с изключение на разсадници и лозя
- з) 0.1 ха (1 декар) лозя;
- и) 0.1 ха (чисти) специализирани култури (тютюн, хмел, подправки, медицински и ароматни култури, цветя, декоративни растения, посевен и посадъчен материал, разсадници);
- к) 0.2 хектара общо медицински и ароматни култури и подправки, цветя и декоративни растения, посевен и посадъчен материал, разсадници;
- л) 100 кв. метра оранжерии;
- м) 100 кв. метра култивирани гъби.

Отглеждат най-малко:

- а) 1 крава;
 - б) 1 биволица;
 - в) 2 говеда;
 - г) 2 бивола;
 - д) 1 женско животно за разплод (еднокопитни);
 - е) 2 работни животни (еднокопитни);
 - ж) 5 прасета,
 - з) 1 свиня майка,
 - и) 5 овце майки,
 - к) 2 кози майки,
 - л) 50 кокошки носачки,
 - м) 100 пилета за угояване,
 - н) 10 пчелни семейства,
 - о) 10 зайкини,
 - п) 1 репродуктивно мъжко животно, използвано за естествено покриване – бик, жребец, нерез,
 - р) специални видове животни или птици – 400 пъдпъдъка, 30 други птици (пуйки, гъски, патици и други), щрауси, ангорски кози, ангорски зайци, норки, нутрии и др.
- с) отглеждат различни видове животни и птици, сумата от животинските единици на които е по-голяма или равна на 1.7.

- **Статистически въпросник и изследвани променливи**

Изготвена е концепция за разработване на статистическия въпросник за преброяването, в която са включени всички променливи, определени за изследване. Статистическият въпросник ще бъде структуриран в следните части:

- I.** Административни и географски данни за идентификация на стопанството;
- II.** Площи на стопанството и вид на собствеността;
- III.** Растениевъдство, вкл. биологично;
- IV.** Застраховки, иновации, земеделска техника;
- V.** Животновъдство, вкл. биологично;
- VI.** Сгради за животни и управление на оборския тор;
- VII.** Работна сила и други доходоносни дейности на стопанството.

Освен основния въпросник, по време на преброяването ще бъдат използвани следните допълнителни формуляри:

1. Въпросник филтър – ще се използва за статистически единици, за които е необходимо да се определи дали отговарят на критериите за земеделско стопанство, определени в Закона за преброяването.
2. Въпросник за стопанство с временно прекратена дейност и за закрито стопанство – използва се за статистическите единици, които по време на преброяването нямат земеделска дейност. Този въпросник се попълва и при дублираните стопанства.

В статистическия въпросник ще бъдат включени променливите за структурата на земеделските стопанства (основни структурни променливи) и променливите за модули „Работна сила и други доходоносни дейности“ и „Сгради за животни и управление на оборския тор“, определени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1874. Данните за променливите от модул „Развитие на селските райони“ ще бъдат получени от ДФЗ – РА и ще бъдат директно включени във файла с индивидуални данни за Евростат.

Основните структурни данни (променливи), предвидени за наблюдение при провеждане на преброяването на земеделските стопанства в Република България през 2020 година, са посочени в приложение 1 на Закона:

- Административни и географски данни за земеделското стопанство: географско местоположение на стопанството от координатната мрежа на статистическите единици INSPIRE за общоевропейско ползване; адрес за контакт и адрес на седалището на стопанството, електронен адрес и телефони за връзка; единен граждански номер/личен номер на чужденец (ЕГН/ЛНЧ) на физически лица или единен идентификационен код (ЕИК) по Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел – за юридически лица и еднолични търговци; наименование на стопанството на юридическите лица и едноличните търговци и трите имена на стопанина за физическите лица; юридически статут на стопанството; регистрационни номера на стопанството за регистрация в административни източници.
- Данни за управителя на земеделското стопанство: година на раждане и пол; селскостопанска квалификация и професионално обучение; година на класифициране като управител.

- Използвана (стопанисвана) земеделска площ – вид на собствеността и начин на стопанисване.
- Биологично земеделие – по направления.
- Разпределение на площите по култури (зърнено-житни култури; зърнено-бобови и протеинови култури; технически култури – маслодайни, влакнодайни, медицински и ароматни култури, подправки и други технически; окопни фуражни култури; фуражни култури; картофи; пресни зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди; цветя и декоративни растения; посевен и посадъчен материал; угари; постоянно затревени площи, включително поддържани в добро земеделско и екологично състояние; трайни насаждения по видове; семейни градини; общо използвана земеделска площ на открито.
- Използвана земеделска площ (ИЗП) под стъклено или високо достъпно покритие при зеленчуци, включително дини, пъпеши и ягоди; цветя и декоративни растения; трайни насаждения и други.
- Неизползвани земеделски земи, горски и други площи.
- Площи за отглеждане на култивирани гъби.
- Поливни площи.
- Селскостопански животни и птици в стопанството по категории: говеда; биволи; еднокопитни; овце; кози; свине; птици (бройлери, кокошки, пуйки, патици, гъски, щрауси и други); зайци; пчели; животни, отглеждани за кожа и други.
- Ползвана земеделска техника по видове.
- Принос за развитието на селските райони – стопанства, които са се възползвали по видовете мерки от Програмата за развитие на селските райони.
- Сгради за животни и управление на оборския тор: животинска паша; сгради за животни; управление на оборския тор; съоръжения за съхранение и обработка на оборския тор; наторена ИЗП.
- Работна сила и други доходоносни дейности: постоянно заети работници – семейна и несемейна работна ръка по пол и възраст; работници – временно наети по пол; изпълнители по договори; мерки за безопасност на земеделското стопанство; други доходоносни дейности, пряко свързани със земеделското стопанство.
- Застраховки и иновации.

По време на преброяването освен заложените за наблюдение променливи в регламента, ще бъдат включени допълнителни променливи в отговор на национални потребности или за достигане до агрегирани данни, изисквани от регламента – такива са променливите за идентифициране на стопанствата – имена, адреси, ЕГН/Булстат/ЛНЧ; включване в индивидуални позиции на значими за страната определени култури (сорго, леща, зрял фасул, нахут, фъстъци, тикви за семки, маслодайна роза, кориандър, лавандула, бял трън и резене, площи с овощните и ягодоплодните видове поотделно); разбивка на разсадниците – за лозов посадъчен материал, за овощни фиданки, за декоративни дръвчета и храсти и за горски фиданки; собственост на ИЗП – държавна, общинска, частна; включени са гъби, отглеждани по биологичен начин, разбивка на

едрия рогат добитък на говеда и биволи; на еднокопитни животни и използваната земеделска техника, застраховки и иновации. Еднокопитните животни се включват поради необходимост от информация за изпълнение на изискването за разпределение на общата земя. Преброяването ще се проведе с един общ въпросник, в който са включени всички променливи за основни и модулни данни.

Информацията за общата земя ще бъде събрана на ниво община (LAO 1) като предоставена от общинските администрации земя за колективно ползване за паша от земеделските стопанства и за горски площи, предоставени за паша от държавните горски предприятия към МЗХГ. Допълнително по указания на Евростат общата земя ще бъде разпределена пропорционално на стопанствата според броя на отглежданите тревопасни животни (в животински единици) на територията на общината и служебно добавена към ИЗП на стопанствата.

Променливите, идентифицирани като несъществуващи (NE) за страната (маслини, цитрусови и др.), са изключени от въпросника. За тези променливи Евростат ще бъде информиран с официално писмо. Несъществените променливи ще бъдат включени за наблюдение във въпросника.

• **Методологически документи**

За провеждане на преброяването ще бъдат разработени подробна инструкция и помощни материали за пълно описание на дейностите, които следва да извърши всеки анкетър и всеки контролър. Инструкциите ще бъдат отпечатани на хартиен носител за всички участници в преброяването и ще могат да се ползват онлайн в софтуерното приложение за преброяването. За обезпечаване на необходимата организация и отчитане на изпълнените дейности по време на преброяването ще бъдат разработени указания за прилагане на централно и на областно ниво.

Една от задачите на екипа по преброяването е подготовката на концепция и методика за изграждане и поддържане на статистическа пространствена инфраструктура, базирана на географски координати. Изискванията за обезпечаване на информационните дейности на преброяването ще бъдат включени в техническо задание за разработване на софтуерно приложение за въвеждане, контрол и обработка на данните от статистическия въпросник. След изготвяне на заданието ще бъде представено за утвърждаване от Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ). Чрез софтуерното приложение за преброяването ще се събират, контролират, обработват и валидират данните. За Евростат ще бъде подготвен и изпратен файл с индивидуални данни на земеделските стопанства, които отговарят на критериите по Регламент (ЕС) 2018/1091.

4.1.3. Референтни периоди

В зависимост от спецификата на различните променливи, които се събират със статистическия въпросник, в Закона за преброяването на земеделските стопанства през 2020 година са определени референтните периоди:

- ✓ променливи относно земята – период от 12 месеца, приключващ на 31 август 2020 година;
- ✓ променливи относно работната сила – период от 12 месеца, приключващ на 31 август 2020 година;
- ✓ променливи относно сградите за животни и управление на оборския тор – за период от 12 месеца, приключващ на 31 август 2020 година;

- ✓ променливи относно земеделските машини – за период от 12 месеца, приключващ на 31 август 2020 година;
- ✓ променливи относно животните – към 31 август 2020 година;
- ✓ променливи относно мерките за развитие на селските райони – за период три години, приключващ на 31 декември 2020 година.

4.1.4. Подготовка и провеждане на пробното преброяване

Пробното преброяване е предвидено да се проведе в периода от 1 септември до 11 октомври 2019 година. От 1 септември до 10 септември 2019 година данните ще се въвеждат онлайн от земеделските стопани, а от 11 септември до 11 октомври 2019 година данните ще се събират чрез анкетъори и ще се контролират от експерти по агростатистика от областните дирекции „Земеделие“. Резултатите и изводите от пробното преброяване ще се вземат предвид при организацията, провеждането и разработването на инструментариума за преброяването. Населените места, в които ще се проведе пробното преброяване, ще се определят от МЗХГ след съгласуване с органите на местното самоуправление на територията на всяка област. Ще бъдат включени различни по размер населени места от всички административни области, като списъкът за анкетирането на земеделските стопанства ще се изготви от органа на статистиката в МЗХГ и ще бъде проверен и актуализиран от експертите по агростатистика в областните дирекции „Земеделие“, общинските служби по земеделие и областните дирекции по безопасност на храните. Анкетирането на стопанствата ще се проведе изчерпателно за част от населените места и извадково за по-големите селища.

С провеждане на пробното преброяване точно 1 година преди същинското преброяване ще бъдат проверени в реални условия организацията, инструментариумът на преброяването и онлайн въвеждането на индивидуалните данни, като направените анализи и изводи ще бъдат взети под внимание при преброяването през 2020 година.

4.1.5. Райониране на населените места

Предвижда се в софтуерното приложение да бъде изготвена интерактивна карта, в която да бъдат географски определени преброителните участъци на анкетъорите и контролните райони на контролърите. Това ще даде възможност за текущо проследяване на броя на преброените земеделски стопанства, както и изпълнението на списъка. Районирането на населените места ще се извърши от отдел „Агростатистика“ в министерството с участието на областните експертите по агростатистика. По този начин разпределението на натовареността на анкетъорите и контролърите ще бъде равномерно и ще има възможност да се осъществи по-добро цялостно управление на процеса по събиране на данните. На регионално ниво контролът по отчитането на преброените стопанства в определените териториални участъци ще се осъществява от експертите по агростатистика в областните дирекции „Земеделие“.

4.1.6. Обучение на участниците в преброяването

Участниците в преброяването са експертите от отдел „Агростатистика“ и от областните дирекции „Земеделие“, от Министерството на земеделието, храните и горите, анкетъорите, контролърите и операторите.

Основен елемент при подготовката е обучението на участниците в преброяването. Целта на обучението е получаване на необходимите знания и умения за провеждане на преброяване на земеделските стопанства на съответното ниво за анкетъори, контролъори и лектори. При организация и координация на процесите на областно ниво ще участват експертите по агростатистика, които изпълняват статистическите дейности на

територията на областта. За постигане на предвидените резултати за предстоящото преброяване през 2020 година ще участват експерти с опит в предходните преброявания през 2003 и през 2010 година. Над 85% от областните експерти по агростатистика, които се предвижда да бъдат ангажирани в дейностите, са участвали в провеждането на преброяването през 2010 година и при извадковите изследвания през 2013 и 2016 година. На всички експерти ще бъдат проведени обучения за работа с анкетъори и за провеждане на преброяването.

Предвижда се наемането на физически лица за анкетъори, контролѳори, придружители и оператори. На областните експерти ще бъдат предоставени подробни указания за дейностите, които следва да извършат при подбора на анкетъори и контролѳори – критерии, изисквания за организацията и провеждането на обучението, за контрола и отчитането на работата им, за контрол на данните и изготвяне на обобщени резултати на ниво община и област.

Анкетѳорите събират индивидуалните данни за земеделските стопанства и при техническа възможност ги въвеждат онлайн в уеб-базирано приложение или ги записват в статистически въпросници на хартиен носител. При анкетирането анкетѳорите се ръководят от методическите указания за попълване на статистическия въпросник, както и от указанията на контролѳора и на отговорния експерт по агростатистика от съответната областна дирекция „Земеделие“. Наетите и обучени контролѳори ще подпомагат и контролират анкетѳорите от съответните контролни райони. Те отговарят за пълнотата и качеството на събраните и въведени данни. Контролѳорите ще контролират дейността на анкетѳорите, като проверяват анкетните карти и обобщените данни на ниво землище и община. Предвижда се един контролѳор да отговаря за 10 анкетѳори.

Обученията ще се проведат на три нива – централно, областно и общинско ниво. Анкетѳорите и контролѳорите ще бъдат определени със заповед на директорите на областните дирекции „Земеделие“. Ще бъдат привлечени и лектори за провеждане на обучениията на анкетѳорите и контролѳорите.

Всички лица, участници в преброяването на земеделските стопанства през 2020 година и имащи достъп до индивидуални данни, ще подпишат клетвени декларации за опазване на статистическата тайна за спазване на задълженията в изпълнение на чл. 27 от Закона за статистиката, за да се гарантира сигурността на индивидуалните данни и да се предотврати злоупотребата с тях. Събраната и обработена по време на преброяването информация ще се използва само за статистически цели.

4.1.7. Информационна кампания

За успеха на преброяването решаваща роля има разяснителната дейност сред земеделските стопани и обществеността като цяло. С провеждането на информационна кампания се цели популяризиране на преброяването, разясняване на целите и начина на провеждането му, с което да се улесни събирането на информация от земеделските стопани.

Интернет сайта на МЗХГ (www.mzh.government.bg) и публичната част на информационната система за агростатистика (<https://www.agrostat.bg>) ще осигурят достъп до подробна информация за всички дейности по подготовката, провеждането и резултатите от преброяването, както и до българската и европейската нормативна уредба. За отличаване на дейностите по преброяване на земеделските стопанства се предвижда провеждане на конкурс за разработване на лого. Предвижда се изготвяне и разпространение на информационни материали по националните и регионалните електронни медии. Преброяването ще се популяризира и чрез материали в националните

и регионалните печатни медии, чрез прессъобщения, плакати, значки, диплянки и други материали за земеделските стопани.

При правилно проведена информационна кампания за разясняване на целите и необходимостта от провеждане на изследването се очаква броят на отказалите да предоставят данни да бъде сведен до минимум.

4.2. Провеждане на преброяването на земеделските стопанства

Дейностите по координация и методическото обезпечаване на преброяването ще се извършват от екип от експерти от Министерството на земеделието, храните и горите, пряко ангажирани в процеса на разработване, изготвяне и разпространение на статистически данни, а организацията на анкетирането и контролирането на събраните данни ще се извърши от 28-те областните дирекции „Земеделие“ – регионални структури на министерството. Ще бъдат включени за участие в дейностите по преброяването и експерти от НСИ, както и служители, които отговарят за информационните системи ВетИС и ИСАК, с цел ползване на наличната административна информация.

Събиране на сведенията от земеделските стопани ще се извършва онлайн или чрез анкетьори, които ще проведат интервю и за всяко земеделско стопанство от списъка ще попълнят статистически въпросник.

Организацията и разпределението на отговорностите, във връзка с осигуряване на дейностите по преброяването, са разпределени на две нива – централно и областно ниво.

На централно ниво са предвидени следните дейности:

- Разработване на нормативни актове и административни документи за провеждане на преброяването;
- Координация и методическо ръководство при подготовката и провеждането на преброяването на територията на цялата страна;
- Разработване на Програма на преброяването в съответствие с българското законодателство и правото на Европейския съюз;
- Разработване на статистическия инструментариум за провеждане на преброяването;
- Организация за разработване на софтуерно приложение за преброяването;
- Съставяне на списък на земеделските стопанства;
- Организиране на финансовото и материално-техническото обезпечаване;
- Изготвяне на методически указания и съдействие при райониране на страната на преброителни участъци и контролни райони;
- Организация и ръководство на обучението на експерти, анкетьори, оператори, контролори и придружители;
- Определяне на земеделските стопанства, в които ще бъдат включени в контролни изследвания;
- Изготвяне на докладите за приключване на преброяването;
- Контрол и обработка на данните и изпращане на валидирани данни на Евростат;
- Изготвяне и изпращане на Евростат на доклад за качеството;

- Отчитане и заплащане на възнаграждения за изпълнените дейности на централно ниво;
- Изготвяне и изпращане на Евростат на окончателен технически доклад за изпълнените дейности и искане за плащане;
- Обработка, обобщаване и изготвяне на резултати от преброяването и разпространяването им към заинтересовани потребители.

На ниво област (NUTS 3) ще се извършат следните дейности:

- Проверка и актуализиране на списъците за анкетиране на територията на областта;
- Райониране на съответната област на преброителни участъци и контролни райони, съгласувано с органа на статистиката в Министерството на земеделието, храните и горите;
- Разпределяне по общини и населени места на материалите, необходими за преброяването;
- Сключване на договори с участниците в преброяването – анкетъори, контролъори и оператори;
- Организиране и провеждане на обучението на анкетъорите, контролъорите и операторите;
- Контрол на събраната информация и изпълнение на изчерпателността на списъка;
- Организация и контрол на въвеждането в уеб-базираното приложение на индивидуалните данни, събрани със статистически въпросник на хартиен носител;
- Отстраняване на констатирани грешки, след проверка в стопанството;
- Отчитане и заплащане на възнаграждения за изпълнените дейности на областно ниво.

Анкетирането на земеделските стопанства ще започне на 1 септември 2020 година и ще приключи на 18 декември 2020 година. От 1 септември до 18 септември 2020 година анкетирането ще се извършва онлайн чрез предоставяне на индивидуални данни от земеделските стопани с помощта на уеб-базираното приложение и попълване на електронен статистически въпросник за земеделското стопанство. В периода от 19 септември до 18 декември 2020 година останалите стопанства ще бъдат посетени от анкетъори и анкетирането се предвижда да се извърши чрез интервю със земеделските стопани и попълване на статистически въпросник на хартиен носител или чрез онлайн въвеждане с помощта на преносимо електронно устройство. За целта на около 500 анкетъори ще бъдат осигурени таблети за директно онлайн въвеждане на данните. За останалите стопанства ще бъдат попълнени статистически въпросници на хартиен носител.

По време на преброяването областните дирекции „Земеделие” и контролъорите ще са натоварени със задачата да организират и контролират дейността на анкетъорите. Контролъорите ще следят работата им с цел да се избегнат систематично допускани

грешки. От 2 септември 2020 година работата на контролорите и експертите от областните дирекции „Земеделие“ ще бъде насочена към осъществяване на контрол на качеството, обхвата и изчерпателността на събраната информация и точност при попълване на данните в статистическите въпросници. Ще бъдат проведени контролни посещения на около 2% от стопанствата като част от плана за осигуряване на качеството на данните, както и допълнителни проверки в стопанства, за които има съмнения за некоректно записана информация след съпоставяне с данни от други административни източници.

Контрол на данните ще се осъществява във всички етапи на провеждане на преброяването – при събиране на данните от анкеторите; от контролорите – при приемане на въпросниците на хартиен носител от анкеторите; при въвеждане на данните в софтуерното приложение чрез заложените аритметични и логически правила за проверка на данните. Последен контрол ще се осъществи при валидиране на файла до Евростат, с приложени всички правила и контроли, посочени в Наръчника за доставка на данните. Предвидени са и контролни посещения от експертите по агростатистика по време на преброяването с цел проверка на спазването на разработените указания и инструкции от анкеторите и контролорите.

Контролни изследвания след преброяването (Post-enumeration surveys – PES) като добра практика за оценка на точността на регистрираните данни и за проверка на пълнотата на списъка на земеделските стопанства за анкетиране ще бъдат проведени след приключване на събирането на данните. Така организаторите и потребителите на данни от преброяването ще бъдат наясно с качеството и ограниченията на изготвените данни. Дори ако се вземат мерки за осигуряване на качеството, грешките на покритието и съдържанието по време на полевата работа са неизбежни и затова е необходимо тяхното количествено определяне и анализ чрез контролни изследвания.

4.3. Въвеждане и обработка на събраната информация

Във основа на утвърденото от ДАЕУ техническо задание за разработване на софтуерно приложение ще бъде обявена обществена поръчка за избор на изпълнител за разработване на софтуера. Ще бъде наета външна специализирана фирма, която ще бъде определена съгласно изискванията на българското законодателство. Софтуерно приложение за преброяването ще бъде разработено като надграждане на съществуващата информационна система за агростатистика (ИСАС) за събиране, обработка и валидиране на данните от земеделските стопанства. При онлайн въвеждането на данните ще бъдат включени необходимите контроли за проверка и логическо съответствие. Ще бъдат разработени и контроли за цялостно валидиране на данните за всяко земеделско стопанство, които ще се приложат след въвеждане на данните. Ще бъдат включени и контролите за валидиране на данните по правилата, предоставени от Евростат.

Приложението ще бъде изпълнено като надграждане на съществуващата информационна система за агростатистика и ще бъдат осъществени връзки със съществуващия статистически регистър на земеделските стопанства и с външни регистри. Ще бъдат разработени множество контроли за проверка на данните по време на въвеждане, след въвеждане на всички данни за стопанството и за валидиране на данните на всички стопанства.

Данните за земеделските стопанства ще може да се предоставят онлайн в определен от Закона за преброяването срок чрез единна входна точка за въвеждане на данни от земеделския стопанин, от управителя на стопанството или от упълномощени от тях лица. Въвеждането на данните от попълнените статистически въпросници на хартиен носител ще се извърши ръчно от оператори в уеб-базираното приложение. За целта в

областните дирекции “Земеделие” ще бъдат наети и обучени необходимият брой оператори.

Осигуряването на възможност за онлайн въвеждане на данните от земеделските стопани в разработеното софтуерно приложение ще доведе до скъсяване на срока за събиране на данните, съкращаване на времето за обработка и трансфер на данните на Евростат. Ще бъде осигурена възможността за навременно публикуване на резултатите от преброяването, като моментна картина за състоянието на земеделието в България. Геолокализацията на земеделските стопанства и разработването на ГИС версия на информационната система ще позволи представяне на агрегирани пространствени данни за статистическите единици, разпределени по теми и на различни географски нива.

4.4. Разпространение и публикуване на резултатите

Разпространението на статистически данни, събрани по време на преброяването на земеделските стопанства в България през 2020 година, е от съществено значение за бъдещата обща селскостопанска политика и за формирането на земеделската политика в България. Подобна организация в такъв мащаб може да бъде оправдана, само ако впоследствие резултатите бъдат разпространени и достъпни от всички заинтересовани потребители. Резултатите от преброяването се публикуват в специални издания и на интернет страницата на Министерството на земеделието, храните и горите, в статистическия годишник на Националния статистически институт или се оповестяват по друг подходящ начин. Предвижда се публикуване на подробни резултати на ниски географски нива, публикуване на тематични карти, както и разработване на публична база данни със свободен достъп на потребителите. Ще бъде отпечатано специално хартиено издание на български и на английски език. Резултатите ще бъдат публикувани съгласувано със сроковете, определени от българското и европейското законодателство.

При публикуване на резултатите стриктно се спазва принципът на статистическата тайна. Съгласно изискванията на чл. 26а. от Закона за статистиката индивидуални анонимни данни могат да се предоставят за целите на научната работа във висшите училища или на юридически лица, чиято основна дейност са научните изследвания, с разрешение на председателя на Националния статистически институт.

Индивидуални данни от преброяването на земеделските стопанства през 2020 г. ще бъдат предоставени на Евростат и на Националния статистически институт.

4.5. Предаване на данни на Евростат и изготвяне на доклад за качеството

След събирането, обработката и валидирането на данните на земеделските стопанства на Евростат се изпраща файл с индивидуални данни по предварително определен формат. Срокът за предаване на данните заедно с доклад за качеството е 15 месеца след края на референтната година или 31 март 2022 година. В доклада за качеството се представя статистическият процес и по-специално метаданните, описващи използваната методика и начина на постигане на техническите спецификации, предвидени в регламента.

5. Органи на преброяването на земеделските стопанства през 2020 година

В ангажиментите на министъра на земеделието, храните и горите са включени организацията и ръководството на преброяването на земеделските стопанства през 2020 г. Тези дейности следва да бъдат изпълнявани съвместно с областните управители и кметовете на общините. В задълженията на министъра са включени одобряването на

програмата на преброяването, на статистическия въпросник, на реда, начина и правилата за определяне на участниците в преброяването и за провеждане на обучения, както и лицата, които ще обучават участниците в преброяването. В отговорностите му са и предоставяне на информация на Европейската комисия и внасяне в Министерския съвет на доклад за приключване на преброяването и за основните резултати от него в срок до 30 юни 2022 година.

В съответствие със Закона органите, които провеждат преброяването, са следните:

5.1. Органът на статистиката в Министерството на земеделието, храните и горите

Органът на статистиката в Министерството на земеделието, храните и горите е отдел „Агростатистика“ към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“. Основните му задачи са да разработи методология на преброяването, да координира и методически да ръководи подготовката и провеждането на преброяването на територията на цялата страна. В задълженията на отдела по агростатистика са включени разработването на програмата на преброяването, на статистическия инструментариум (статистически въпросник, инструкция и други документи) за провеждане на преброяването, изготвянето на списъка на земеделските стопанства, по който ще се провеждат интервютата със земеделските стопани. Отдел „Агростатистика“ изготвя методически указания и съдейства при райониране на страната на преброителни участъци и контролни райони; организира и ръководи обучението на експерти, анкетъори, оператори, контролори, придружители и други участници в преброяването; определя земеделските стопанства, в които се упражнява контрол върху събраната информация. Едни от най-важните ангажменти на органа на статистиката в министерството са изготвянето до 30 юни 2022 година на доклада, който се внася в Министерския съвет за приключване на преброяването и за основните резултати от него, подготовката и разпространението на резултатите от преброяването и изготвянето и предоставянето на Евростат на данните и доклада за качеството, които се изискват в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1091.

5.2. Областните дирекции „Земеделие“

Областните дирекции „Земеделие“ осъществяват общо методическо ръководство на преброяването на територията на съответната административна област. Във всички дейности по преброяването на територията на съответната община участват и общинските служби по земеделие, които са структури на областните дирекции. Областните дирекции „Земеделие“ съвместно с областните комисии по преброяването актуализират списъка за преброяването, включително и чрез проверка на място. Съгласувано с органа на статистиката в Министерството на земеделието, храните и горите районират съответната област на преброителни участъци и контролни райони. Областните дирекции „Земеделие“ разпределят по общински служби по земеделие и населени места материалите, необходими за преброяването, проверяват работата на участниците в преброяването и извършват проверки на определените земеделски стопанства, приемат и проверяват събраните и приети от контролорите статистически въпросници, организират и контролират въвеждането в уеб-базираното приложение на индивидуалните данни, събрани със статистически въпросник на хартиен носител.

Важна задача на областните дирекции „Земеделие“ е да организират съвместно с областните комисии по преброяването и с органите на местното самоуправление разяснителна кампания сред населението за целите и начина на провеждане на преброяването. Съвместно с органа на статистиката в Министерството на земеделието,

храните и горите организират провеждането на обучението на участниците в преброяването в областта, общините и населените места при спазване на изискванията на Закона.

Ангажимент на директора на съответната областна дирекция „Земеделие“ е да определи със заповед конкретните участници в преброяването при спазване на определените изисквания за реда и начина за определяне на участниците в преброяването.

5.3. Централна комисия по преброяването

Със заповед на министъра на земеделието, храните и горите е назначена Централна комисия по преброяването (ЦКП) като временен орган, която дава становища по програмата на преброяването и другите документи за подготовката, организацията и провеждането на преброяването; предлага мерки за отстраняване на пропуски и грешки в работата на органите, извършващи преброяването; ще приема и оценява резултатите от дейността на областните комисии по преброяването. Централната комисия по преброяването до края на 2021 година изготвя и представя на министъра на земеделието, храните и горите и на председателя на Националния статистически институт доклад за извършеното преброяване и за основните резултати от него.

5.4. Областни комисии по преброяването

Областните комисии по преброяването се назначават от министъра на земеделието, храните и горите по предложение на директора във всяка от областните дирекции „Земеделие“ (NUTS 3). В състава на комисията се включват председател, секретар и от 7 до 9 членове.

Областната комисия по преброяването има ангажимент да съдейства при актуализиране на списъка за анкетиране на територията на областта, да следи за провеждане на преброяването в областта в съответствие с програмата на преброяването и при спазване на методическите указания. По предложение на областната дирекция „Земеделие“ определя населени места, райони или квартали с особени местни условия, които анкетърите да посещават с придружители. Комисиите предприемат мерки за отстраняване на пропуски и грешки в работата на участниците в преброяването в областта, информират Министерството на земеделието, храните и горите за подготовката и провеждането на преброяването в областта. Областната комисия по преброяването до 30 юни 2021 година изготвя и представя на Централната комисия по преброяването доклад за извършеното преброяване на територията на областта и за основните резултати от него, с който комисията приключва дейността си.

6. Финансиране на преброяването

Финансирането на преброяването се осъществява със средства, осигурени по бюджета на Министерството на земеделието, храните и горите и при условията на чл. 13 от Регламент (ЕС) 2018/1091. Министерството на земеделието, храните и горите кандидатства с необходимия пакет от документи и след приключване на проверката на оценителната комисия от Евростат ще се пристъпи към сключване на споразумение за изпълнение на дейностите и отпускане на средствата при определените в регламента условия.